

(/)

🏠 (/)

> Kunst - Arkitektur - Haver - Design - Mode ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode)

[haver-design-mode](#))

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> Moden i Danmark gennem 400 år

← [Forrige artikel \(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/bertha-wegmann\)](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/bertha-wegmann)

Moden i Danmark gennem 400 år

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 174

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moden-i-danmark-gennem-400-aar)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moden-i-danmark-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moden-i-danmark-gennem-400-aar)

[gennem-400-aar](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moden-i-danmark-gennem-400-aar)) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på

[http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moden-i-danmark-gennem-400-aar)

[mode/moden-i-danmark-gennem-400-aar](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moden-i-danmark-gennem-400-aar)) **in** (<http://www.linkedin.com/shareArticle?>

mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/moden-i-danmark-gennem-400-aar&title=)

Mikkel Venborg Pedersen og Marie Riegels Melchior

Moden i Danmark gennem 400 år I-II.

Gad. 504 sider. 599,95 kr.

Af Jytte Kjær Schou

Et pragtværk i to bind, der i en indbydende blanding af tekst og illustrationer giver et godt og velskrevet indblik i den danske modes kultur- og designhistorie i de seneste knap 400 år.

De to forfattere, Mikkel Venborg Pedersen og Marie Riegels Melchior, er etnologer og eksperter på området, men selv om værket er videnskabeligt velfunderet, gør fremstillingen det bredt anvendeligt for alle interesserede. Værket bygger på et utal af trykte kilder og Nationalmuseets enestående dragtsamling, og det samler og udbygger vores viden om dansk mode 1660-2020 og tilføjer nye aspekter og perspektiver. Der er ikke kun tale om en klædedragts historie, for moden sættes ind i en større kulturhistorisk, historisk, politisk og økonomisk sammenhæng. Værket går kronologisk frem, men selv om man kan sætte årstal på modetendenser, er der naturligvis glidende overgange. Værket er overdådigt illustreret med dragter fra den nationale dragtsamling, malerier, fotos mm., og der er fin overensstemmelse mellem tekst og illustrationer. Der er person- og stednavneregistre, men jeg savner et emneregister.

Første bind dækker perioden frem til år 1900. Her henter overklassens mode typisk inspiration fra Frankrig. Pudsigt nok er moden helt frem til omkring 1800 mindst lige så fokuseret på mænd som på kvinder. De mange bevarede mandsdragter til elitens mænd og malerierne af dem viser en række udstafferede spradebasser klædt i farverige, kostbare og tunge dragter, der sammen med parykkerne i høj grad har hindret den frie bevægelighed. De udsender et tydeligt signal om rigdom og magt og et liv uden fysisk arbejde.

Efterhånden kommer også elitens kvinder godt med, og deres overdådige påklædning signalerer ligeledes uhyre velstand og et liv i lediggang, men også et fysisk begrænset liv. Der er f.eks. afbildet en fantastisk kjole, der vejer 17 kg! og har krævet et solidt korset. Andre støtteforanstaltninger kommer til, som f.eks. de enorme hoftepuder, da moden dekretter så omfangsrige skørter, at damerne må gå sidelæns gennem døren. Man forstår godt behovet for bekvemme hjemmedragter og bløde tøfler. I slutningen af 1800-tallet kommer der en reaktion på den stive mode med behagelige reformdragter og lettere fritidstøj. I vore dage har vi bevæget os langt væk fra den upraktiske mode, men jeg aner en vis indflydelse på de festrober, elitens kvinder bærer i dag. Også de signalerer magt og velstand og visualiserer drømmen om et eventyrligt liv.

Bd. 1 beskæftiger sig også med de øvrige sociale lag, men der er naturligt nok bevaret flest dragter fra overklassen, der også har haft råd til at lade sig male. Illustrationsmaterialet er derfor ikke så omfattende for de laveste sociale lag. Forordninger skulle begrænse anvendelsen af luksusstoffer til eliten og på den

måde opretholde standsforskellene. Alligevel siver modetendenserne efterhånden nedad, først til den fremvoksende borgerstand og endnu senere til landalmuen.

I bd. 2 bliver man klogere på modetendenserne i de seneste 120 år, hvor moden bliver demokratiseret. Mens man langt op i tiden af tøjet har kunnet aflæse, hvor folk hørte til på den sociale rangstige, gør Marie Riegels Melchior opmærksom på et skifte efter II. Verdenskrig, hvor vi på flere måder begynder at ligne hinanden på tværs af alder, køn, social status og geografi.

I første halvdel af 1900-tallet dikterer Paris stadig den eksklusive mode. Mens herremoden kun forandrer sig lidt, har damemoden haft langt større spillerum. I sidste halvdel af perioden bliver den købedygtige ungdom som noget nyt modeskabende inspireret af popkunst og popmusik, og påvirkningen kommer nu især fra London og USA. Mode bliver allemandseje med det billige industrifremstillede modetøj. Modeindustrien bliver global, og Paris er ikke længere det eneste modemekka. Også Danmark markerer sig som et modecentrum.

Bd. 2 lægger hovedvægten på den sidste halvdel af perioden. De unge, og de ældre for den sags skyld, udtrykker deres identitet og tilhørsforhold gennem moden. Der er mange modsatrettede tendenser og mange subkulturer, som ikke alle er medtaget. De oprørske unge vil skille sig ud og danner antimode med afghanerpels og batikbluser, men også antimoden bliver til mode. Genbrug og hønsestrikk bliver sagen for nogle unge, mens andre satser på dyre mærkevarer, og yuppierne forfølger deres egne mål om rigdom og status. Moden er uhyre omskiftelig, men jeg bider mærke i, at cowboybukserne har haft en bemærkelsesværdig overlevelsessevne.

Man kan godt få det indtryk, at de forskellige modetendenser bliver udbredt til hele landet på samme tid. Det stiller jeg spørgsmålstegn ved. Der har helt sikkert ikke hersket den samme træghed som tidligere, men moden har ikke slået lige meget an overalt og i alle grupper. Min egen provinsielle ungdom i 60'erne var præget af fløjlsbukser og cowboybukser, men de optræder kun sporadisk i kapitlet om perioden.

Moden har altid været flygtig, men i slutningen af perioden eksploderer den med mange årlige kollektioner og et overforbrug af tøj for at følge med moden. Med nutidens fokus på klimaforandringer og bæredygtighed står beklædningsindustrien for skud. Den kræver store landområde og masser af vand og kemikalier. Det har endnu ikke bremset forbruget, men hvis man skal spå om fremtiden, bliver det måske politiske beslutninger, der kommer til at sætte nye retningslinjer for modeforbrug og produktion.

[Historie-online.dk, den 23. marts 2022]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/bertha-wegmann>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/oluf-hoest>)
(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/i-respektfuld-erindring-hvorfor-dog-huske-danske-1800-tals-malerinder>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/dansk-kunst-i-det-20-aarhundrede>)